

ಡಾ. ಸಿದ್ದಲಂಗಯ್ಯನವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿತ್ರಗಳು

*.ವೈ.ಸಿ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ

**ಡಾ. ಟಿ.ಕೆ.ಶರತ್ ಕುಮಾರ್

*.ವೈ.ಸಿ. ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ

ಸಂಶೋಧಕರು

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ,
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ.

**ಡಾ. ಟಿ.ಕೆ.ಶರತ್ ಕುಮಾರ್

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು,
ಬೆಳ್ತಂಗಡಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ.

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಇದೆ. ಕಾವ್ಯ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಮಾಧ್ಯಮ ಹಲವು ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗದ್ದನ್ನು ಕೆಲವೇ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬಹುದು. ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಂಡ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಾಲ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ, ನವ್ಯ, ನವೋದಯ ಪ್ರಮುಖವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ನುಡಿ ಇಲ್ಲದ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಕಂಪ ಹಾಗೂ ಮಾನವೀಯಮಿಡಿತ, ಹೋರಾಟದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದಲಿತ, ಬಂಡಾಯ, ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂದರೆ ಅದು ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ದಲಿತ ಕಾವ್ಯದಲಿ ಸಿದ್ದಲಂಗಯ್ಯನವರ ಹೆಸರು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯಗಳಿಂದ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ದಲಿತರ ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತಿ-ಗತಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ತೆರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ದಲಿತ ಕಾವ್ಯ ಎಂದ ತಕ್ಷಣ ತಟ್ಟನೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುವುದು ಸಿದ್ದಲಂಗಯ್ಯನವರು.

ಸಿದ್ದಲಂಗಯ್ಯನವರ ಹೊಲೆ-ಮಾದಿಗರ ಹಾಡು, ಸಾವಿರಾರು ನದಿಗಳು, ಕಪ್ಪು ಕಾಡಿನ ಹಾಡು ಈ ಮೂರು ಕವನಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿ ದಲತರ ಬದುಕಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕವಿ ಸಿದ್ದಲಂಗಯ್ಯನವರು ತೆರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.ಹೊಲೆ-ಮಾದಿಗರ ಹಾಡು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಕವನಸಂಕಲನ ಕವಿಯೊಬ್ಬ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ದೊಡ್ಡ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೊಂದವರ ಪರ ಧ್ವನಿಯೆತ್ತಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಈ ಸಂಕಲನವು ಪರಿಚಯಿಸಿತು. ಸಿದ್ದಲಂಗಯ್ಯನವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದಲತರ, ನೊಂದವರ ಮೇಲಿನ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಹಲವಾರು ಪ್ರತಿಮಾ ನುಡಿ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮ್ಮಿಳಿತಗೊಂಡು ಮಾದನಿಸಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಮೆರವಣಿಗೆ ಎಂಬ ಸಮಗ್ರ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಹಲವಾರು ಕವನಗಳಿಂದ ದಲತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕವಿ ಸಿದ್ದಲಂಗಯ್ಯನವರು ತೆರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.ಸಿದ್ದಲಂಗಯ್ಯನವರ ಮೆರವಣಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ 'ಹೊಸ ಕವಿತೆಗಳು' ಕವನ ಸಂಕಲನದ ಕವನಗಳನ್ನು ಈ ಪ್ರಬಂಧಕ್ಕೆ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ದಶಾವತಾರ (ಪುರ 28) ಎನ್ನುವ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯುಳ್ಳ ಕವನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಿಕರ ಶ್ರಮ, ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಜನತೆಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಇಂದಿನ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಏನೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾರದ ದಲತ ವರ್ಗದ ಜನತೆಯ ಭ್ರಮನಿರಸನಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶತಾವತಾರದ ಅಕ್ಷರ ಮಾಲೆ

ಬೆಂದೊಸಲನ ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ

ನಗೆಗಡಲನ ಮಣಿಮಾಲೆ

ದಶಾವತಾರ ಹಾಕುವ ಮಂತ್ರಿ

ದೇಶವ ಮಾರುವ ದಲ್ಲಾಳ

ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯ ಸೋಗಿನ ಧಣಿಯು

ವಿಷ ಮಾರಾಟದ ರುವಾರಿ

ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ದಶಾವತಾರಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಷ್ಣು ಹತ್ತು ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಅಧರ್ಮ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಧರ್ಮವನ್ನು ಉಳಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.ಇವುಗಳೆಲ್ಲದರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅಕ್ಷರ ಬಲ್ಲವರು ಬರೆದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಸಹ

ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ನೆಲದ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ನ್ಯಾಯ ದೊರೆತಿಲ್ಲ. ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾದ ದುಡಿದ ವರ್ಗವು ಇವುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹೇಳದಂತೆಯೇ ನಂಜ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಕ್ಷರ ಕಾಯಬಹುದು ಆದರೆ ಹಸಿವು ಕಾಯುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ದುಡಿಯುವ ದಲತ ವರ್ಗ ದುಡಿಯದೇ ಕುಳಿತರೆ ಕೂಳಗೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲದಂತಾಗಿ ನರಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕವಿ ಈ ನೆಲವನ್ನು “ದಲತರ ಹಸಿವಿನ ಉದರಕ್ಕೆ” ಉಪಮೆಯಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣಿ, ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಕೂಡ ಜನರನ್ನು ನಂಬಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ದಶಾವತಾರವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅಧರ್ಮ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ದೇವರು ಅವತಾರವನ್ನತ್ತಿದ ಪರಿಯಂತೆ ಇದು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರ ತಂಟೆಗೂ ಹೋಗದ ದಲತರ ಬದುಕನ್ನು ಹಸನು ಮಾಡುವ ಕನಸು ನೀಡಿ ಮೋಸಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.ಸಮಾಜ ಸೇವೆ ಎನ್ನುವ ಸೋಗಿನಲ್ಲಿ ಇವರು ಬಡವರ ನೆಲವನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಕಾರ್ಖಾನೆ, ಬಹುಮಹಡಿ ಕಟ್ಟಡ, ಹೆದ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ತಮ್ಮ ಜೇಬು ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಉಂಟು ಇವೆಲ್ಲ ಸಮಾಜ ಸೇವೆ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹವರನ್ನು ಕವಿ ವಿಷ ಮಾರಾಟದ ರೂವಾರಿ ಎನ್ನುವ ರೂಪಕವನ್ನು ಬಳಸಿ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ನಕಲ ಶಾಮರ ಆರ್ಭಟದಲ್ಲಿ

ಇಲ, ಹೆಗ್ಗಣಗಳ ಘರ್ಜನೆಯಲ್ಲಿ

ಅಸಲ ಪ್ರಭುವಿನ ದನಿಯೆಲ್ಲ

ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುವ ಕವಿತೆ ವಿಷಾದವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಈ ನೆಲದ ಅಸಲ ಪ್ರಭುಗಳು ಈ ನೆಲದ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳು, ಪ್ರಜೆಗಳೇ ಪ್ರಭುಗಳು ಎನ್ನುವ ಸಂವಿಧಾನ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಇಂತಹ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಮಾರಕ, ಇದರಿಂದ ದಲತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ಅಸಲ ಪ್ರಭುಗಳಾದ ಮತದಾರರು ಜಾಗೃತರಾಗಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಅವಶ್ಯಕ ಎನ್ನುವ ನುಡಿಯನ್ನು ಕವಿತೆ ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಿದ್ಧಲಂಗಯ್ಯನವರು “ಕನವರಿಕೆ” ಎಂಬ ಕವನದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣದ ಆಶಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗವಾಗಿಯೇ ಇರುವ ಮಾಲೀಕರಾಗದೆ ಸೇವಕರಾಗಿರುವ ದಲತ ವರ್ಗವು ಹೊಸ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕನಸು, ಗುರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬದಕಬೇಕೆಂದು ಕವಿತೆ ಹಾರೈಸುತ್ತದೆ.

ಭೂಮಿ ಆಕಾಶಗಳ ಅಂತರ ಅಳಿದು

ನಕ್ಷತ್ರದ ಗೊಂಚಲೇಳಲೆಂದು

ಅಡವಿಯ ನಿಧಿಯೆಲ್ಲ ನದಿ ಬಳುಕುವುದನ್ನು

ಸದಾ ನೋಡಲೆಂದು

ಅಪರಿಚಿತ ಕಣಿವೆಗಳೆಲ್ಲ ಕ್ರೀತಿಯ ಪ್ರವಾಹವ ಉಕ್ಕಿ

ಭೀತಿಯ ಬಂಡೆಗಲ್ಲು ಕರಗಲೆಂದು

ನನ್ನ ಕವಿತೆ ಕನವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಎನ್ನುವ ನಿರೂಪಕರಿಲ್ಲ ಸಮಾಜ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿ ತನ್ನ ಹಂಬಲಗಳು ಈಡೇರಲೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕವನದ ಮೇಲಿನ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ದಲಿತ ವರ್ಗ-ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಜನತೆಯ ನಡುವೆ ಇರುವ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೆಲ್ಲ ಮನಷ್ಯ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಭೂಮಿ-ಆಕಾಶಗಳು ದಲಿತ-ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿವೆ. ಬಡವ-ಬಲ್ಲದರನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಅಂತರಗಳು ಅಳಿದು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲ ನಿರೂಪಕ ಆಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ದಲಿತರ ಬದುಕಿಗೆ ಎಂದೂ ನಿಲುಕದಷ್ಟು ಎತ್ತರದಲ್ಲವೆ. ಇಲ್ಲ ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ದಲಿತರ ಆಸೆ, ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಮೇಲು-ಕೀಳು ಎನ್ನುವ ಅಂತರಗಳು ಅಳಿದುಹೋಗಿ ಉಳ್ಳವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಟಕುವಂತಹ ಸಂತೋಷ-ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ದಲಿತರಿಗೂ ಕೂಡ ದೊರೆಯಬೇಕೆಂದು ಕವಿ ಕನವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೌನವಾಗಿ ಇರುವ ಅಡವಿಗಳೆಲ್ಲ ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳ ಸೌಂದರ್ಯವು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದೊರೆಯಬೇಕು ಅವರೂ ಕೂಡ ಜೀವನದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ದಲಿತರಿಗೆ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಜನ ಅವರೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮಂತೆಯೇ ಮನಷ್ಯರು ಎನ್ನುವುದು ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕು ಆದರೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ದಲಿತರು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ತಾರತಮ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದು ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಪಡುವ ನೋವು, ಅವಮಾನಗಳು ಅವರಿಗೆ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲ. ಇದು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದಿದೆ. ಇದು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವ, ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವವರಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಅಪರಿಚಿತರ ಹೃದಯದಲ್ಲ ಕ್ರೀತಿಯ ಪ್ರವಾಹ ಹರಿದು,

ಮಾನವೀಯತೆಯು ತುಂಜ ದಲತರ ಬದುಕಿನ ಭೇತಿಕರಗಿ ಹೋಗಬೇಕು. ದಲತರ ಹೃದಯದಲ್ಲ ಭಯದ ವಾತಾವರಣ ಕೊನೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ನಿರೂಪಕ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

ನಡು ಹಗಲನಲ್ಲ ಕಲ್ಲು ಹೊತ್ತಿರುವ
ಸುಡುವ ನೆತ್ತಿಗೆ ಸಿಂಬಿಯಾಗಲೆಂದು
ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕದ ಮಕ್ಕಳು ಗುನುಗಿ
ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ನೆಪ್ಪಾಗಲೆಂದು
ಅಪರಾತ್ರಿಯಲ್ಲ ಕತ್ತು ಹಿಸುಕುವ ಕೈಗಳು
ಬೆಜ್ಜಿ ಕೆಳಗಿಳಿಯಲೆಂದು
ನನ್ನ ಕವಿತೆ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲ ಕವಿ ತನ್ನ ಕನವರಿಕೆಗಳು “ಸುಡುವನೆತ್ತಿಗೆ ಸಿಂಬಿಯಾಗಲೆ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ತನ್ನ ಆಶಯಗಳು ಕೇವಲ ಮೇಲು-ಕೀಳು-ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಅಳಿಸುವುದಲ್ಲ ಜೊತೆಗೆ ಬಿಸಿಲು ಮಳೆಯಲ್ಲ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಹೊತ್ತು ನಿಂತಿರುವವರಿಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲ ದಲತರು ಎಂದೂ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕದ ಮಕ್ಕಳು ಎನ್ನುತ್ತ ಸಂಕೇತಿಸುವ ಕವಿ, ಇವರಿಂದ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವರ್ಗ ಕೇವಲ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೇ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇವರನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿ ಹೃದಯವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ತಾಯಾಗಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

“ಅಪರಾತ್ರಿಯಲ್ಲ ಕತ್ತು ಹಿಸುಕುವ ಕೈಗಳು
ಬೆಜ್ಜಿ ಕೆಳಗಿಳಿಯಲೆಂದು”
ನನ್ನ ಕವಿತೆ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಎನ್ನುವಲ್ಲ ಕವಿ “ಅಪರಾತ್ರಿ” ಎನ್ನುವ ನುಡಿಯನ್ನು ಕತ್ತಲು, ದಲತರ ಬದುಕಿನ ಕತ್ತಲು, ಅಂಧಕಾರ, ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಕೊರತೆ, ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನದ ಅರಿವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ ಮುಂತಾದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ದಲತರ ಬದುಕಿನ ಇಂತಹ ಅಂಧಕಾರವು ಕರಗಿಹೋಗಬೇಕು ಇವರನ್ನು ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವರು ಇವರನ್ನು ತಾರತಮ್ಯದಿಂದಲೇ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯು ಕೊನೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಕವಿ ಆಶಿಸುತ್ತಾರೆ. (ಪು.30)

ಸಿದ್ದಲಂಗಯ್ಯನವರ ಮತ್ತೊಂದು ಕವಿತೆ "ಆಸೆ" ವಿಷಾದದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಕವಿತೆ ಹೊಸ ಆಸೆಯೊಂದಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ದಾಳಗಳ ನೋವಿನಲ ಬಂಧನದ ಬವಣಿಯಲ

ಬಸವಳದ ಈ ತಾಯ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ

ಜಾತಿ ಮತ ಭಾಷೆಗಳ ಭೇದದಲ ಮೈಮರೆತು

ಗುರುತಿಲ್ಲದವರಂತೆ ಬಾಳಬಹುದೇ?

ಈ ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲ ಭಾರತ ಮಾತೆಯ ಪ್ರೀತಿ ತುಂಬ ಹರಿದಿದ್ದ ರಾಷ್ಟ್ರದ್ವಜವ ನೋಡಿ, ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಯ ಹಾಡಿ ಎಳೆಯ ಬಾಲರೆಲ್ಲ ಪುಳಕಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.ಇಂತಹ ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲ ಕೂಡಾ ಜಾತಿಯ ವಿಷದ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿ, ಕಲಯುವ ಮಕ್ಕಳೂ ಕೂಡ ಒಂದಾಗದಂತೆ ನಮ್ಮ ಜಾತಿ ವ್ಯುತ್ಥಿ ಮಾಡಿ ಇಂತಹ ಜಾತಿ ಮತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾವು ಭಾರತಮಾತೆಯ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ಒಂದಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತಮಾತೆಯ ಪ್ರೀತಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರಲು ಕಾವೇರಿ ಗಂಗೆಯರ ರೂಪದಲ್ಲ ಎನ್ನು ಕವಿ ಇಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ-ಕಾವೇರಿ ನದಿಯನ್ನು ರೂಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ.ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಗಂಗಾ ನದಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕಾವೇರಿಯ ನದಿಯವರೆವಿಗೂ ಭಾರತಾಂಬೆಯ ಪ್ರೀತಿ ಹರಡಿದೆ.ಇಂತಹ ದೇಶದಲ್ಲ

“ಯಾರು ವಿಷ ಹಿಂಡಿದರೋ

ಯಾವ ಮಾಟದ ಫಲವೋ

ಧ್ವೇಶ ದಳ್ಳುರಿಯಲ್ಲ ಬೀಳಬೇಕೆ?

ಎಂದು ಹಲಬುತ್ತಾರೆ.

ಗಂಗೇ ಚ, ಯಮುನೇ

ಗೋಧಾವರಿ, ಸರಸ್ವತಿ

ನರ್ಮದೇ ಕಾವೇರಿ ಜಲಸ್ಮಿನ್, ಸನ್ನಿಧಿ ಕರುಂ”

ಎನ್ನುವುದು ವೇದದ ಮಾತು.

ಒಂದು ಕಮಂಡಲದಲ್ಲ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟ ನೀರನ್ನು ಮೇಲನಂತೆ ಹೇಳಿ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ನದಿಗಳ ತೀರ್ಥವೂ ಆಗಮಿಸಿ ಅದು ಮಂತ್ರ ಜಲ ಆಗುವುದಾದರೆ ಭಾರತ ಮಾತೆ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿ ಮೇಲು ಕೀಳುಗಳ ತೊರೆದು ನಾವೇಕೆ ಒಂದಾಗಬಾರದು.

ದ್ವೇಷ ದಳ್ಳುರಿಯಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಬೀಳಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ ಸಿದ್ಧಲಂಗಯ್ಯನವರ ಅನೇಕ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಕಗಳಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ನೀರಿನ ಚಿತ್ರವು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. "ಜಲಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಗಂಗೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಲ್ಲ" ಎನ್ನುವುದಾದೆಯ ಮಾತಿನಂತೆ ನೀರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ.ತನ್ನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.ಸಮತಲ ದರ್ಶನದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ನೀರು ಇವರ ಅನೇಕ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.ಎಲ್ಲೋ ಹುಟ್ಟಿ ಸಾವಿರಾರು ಕವಲುಗಳಾಗಿ ಹರಿದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಅನವಾಗುವುದರ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ನೀರು ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ದಲತರ ಬದುಕು ಕೂಡ ಸ್ವಷ್ಟ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಬಡವ- ಶ್ರೀಮಂತ ಎನ್ನುವ ಭೇದವಿಲ್ಲ

ಎಚ್ಚತ್ತ ಜನ ಕೋಟಿ ದನಿಯೆತ್ತಿ ಹಾಡಲ

ಒಡಕುಗಳ ಕತ್ತಲೆಯು ಕಳೆಯಿತೆಂದು

ಜನಮನ ತೋಟದಲ್ಲ ಐಕ್ಯತೆಯ ಹೂಗಳೆ

ಜೀವಕಳೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮೂಡಿತೆಂದು

ಈ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿ ಆಶಾವಾದಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ದಲತರ ಬಾಳನಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಎಚ್ಚೆತ್ತು ತಮ್ಮ ನಡುವಿನ ಒಡಕುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಎಂದಿದ್ದಾರೆ.ಜನರ ಮನಸ್ಸು ಎಂಬ ಹೂದೋಟದಲ್ಲ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಏಕತೆಯ ಹೂವು ಅರಳಿ ಜೀವ ಕಳೆಯೊಂದಿಗೆ ನಗುತ್ತದೆ. ಎನ್ನುವ ವಿಶ್ವಾಸ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಿದ್ಧಲಂಗಯ್ಯನವರ ಮತ್ತೊಂದು ಕವನ "ಕಪ್ಪು ದೇವತೆಯ ಕಣ್ಣಾವಲು" ಈ ಕವನದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಬದುಕನ್ನು ಅರಸುವ ರೀತಿಯ ದ್ವನಿಯನ್ನು ಹೊಮ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀತಿಯ ಗಂಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಿರಲ

ಅಂತರಂಗದ ಕಣಿವೆಯಲ

ಮೈತ್ರಿಯ ಮಲ್ಲಗೆ ಪರಿಮಳ ಬೀರಲ

ಎದೆಯಾಳದ ಹೂದೋಟದಲ.

ದೀಪದ ಹುಳುಗಳು ದಾರಿ ತೋರಲ

ಕಗ್ಗತ್ತಲ ಈ ಕಾಡಿನಲ

ಪಾರಿವಾಳಗಳು ಪುಳಕದಿ ಹಾರಲ

ಭಯದಲ ನಲುಗಿದ ಬಾನಿನಲ

ಸಮಾಜದಲ್ಲ ಅಸಮಾನತೆ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಜೀವನದಿಂದ ದಲತರು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದಲತರ ಬದುಕು ಹಸನಾಗಲು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲ ಪ್ರೀತಿಯ ಜಲವುಹರಿಯಬೇಕು ನಾವೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಏಕತೆಯ ಮೈತ್ರಿಗೆ ಸಮಾಜವು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಮೈತ್ರಿಯ ಮಲ್ಲಗೆಯ ಪರಿಮಳದಂತೆ ವ್ಯಾಪಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲೋ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲರುವ ಮಲ್ಲಗೆಯ ಹೂವು ತನ್ನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಪರಿಮಳದ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ದೀಪದ ಹುಳು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲ ತುಂಬಿರುವ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ದೀಪದ ಹುಳುಗಳು ದಾರಿದೀಪಗಳಾಗಿವೆ ಎಂಬುದು ಕವಿಯ ಅಂಬೋಣ.

ಸಮಾಜದಲ್ಲನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಜಡ ತುಂಬಿದ ಕತ್ತಲನಂತಿದೆ. ಇಲ್ಲ ಬೆಳಕು ತುಂಬಿ ಶಾಂತಿಯ ಸಂಕೇತವಾದ ಪಾರಿವಾಳಗಳು ಭಯ ಆಕಾಶದಂತೆ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಭಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರೂಪಕರು ಆಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧಲಂಗಯ್ಯನವರ “ಕ್ರಾಂತಿ ಪದ” ಎನ್ನುವ ಕವನದಲ್ಲ ಸಮಾಜದಲ್ಲ ಸುಧಾರಣೆ ಕಾಣಲು ಇಲ್ಲ ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯೇ ಸಂಭವಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇವಲ ಮಾತಿನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕವಿಯು

ಗುಡಿಸಲು ಗುಡುಗುತ್ತಿವೆ ಬಂಗಲೆಗಳು ನಡುಗುತ್ತಿವೆ

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಯೂ ಮೊಳಗುತ್ತಿದೆ ನವಕ್ರಾಂತಿಯ ಗಾನ

ಮತಗಳು ಹತವಾಗುತ್ತಿವೆ ಜನಪಥಗಳು ಮೂಡುತ್ತಿವೆ

ಅಸಮಾನತೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಸೋಪಾನಾ.

ದೇವರುಗಳ ಪೂಜೆಯಲ

ಗುರುವರ್ಯರ ದಾಸ್ಯದಲ

ಇಹಲೋಕರೂ, ಪರಲೋಕರೂ, ನೇತುವೆ ಕಟ್ಟು

ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರದೆಯಲಿ ಜೀವಾತ್ಮನ ಕಬಳಿಸುವ

ಕಡುಜಾಣರ ಕೊಂದು ತಿಂದ ಅನ್ಯಾಯವ ಮೆಟ್ಟು

ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ದಲತರು ಸೋತು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಮ ಸಮಾಜದ ಸೃಷ್ಟಿ ಸಾಧ್ಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ದಲತರ ಗುಡಿಸಲುಗಳು ಗುಡುಗಿದರೆ ಬಂಗಲೆಗಳು ನಡುಗುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವ ಕವಿಗೆ ಗುಡಿಸಿಲೊಳಗಿನಿಂದ ಬರುವ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಗುಡುಗಿನಿಂದ ಜಾತಿಯ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಕಳಚಲು ಸಾಧ್ಯ. ಬಡವ ಸಿರಿವಂತರ ಕಂದಕವನ್ನು ಮುಚ್ಚಲು ಸಾಧ್ಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಅಸಮಾನತೆ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವು ದಲತರನ್ನು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿಸಿತು ಎನ್ನುವ ಮನೋಧೋರಣಿಯ ಸಿಟ್ಟು ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಹಲೋಕ, ಪರಲೋಕ ಎನ್ನುವ ಯಾರೂ ನೋಡಲಾರದ ಸ್ವರ್ಗ ನರಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿ ದಲತರನ್ನು ನಂಬಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ವರ್ಣಾಶ್ರಮ' ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಂದಿರುವುದೇ ದೇವರು. ಇಂತಹ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರದೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಾತ್ಮನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕಾಣದ ದೇವರುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಮನಷ್ಯ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹವರನ್ನು ದೇವರು ಸ್ವರ್ಗ, ನರಕಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಂದು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಅಸಮಾನತೆಯ ವಿರುದ್ಧವೇ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಿಡಿ ಮೊಳಗಬೇಕು ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕವಿಯು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರಲು ಕವಿ ಬಳಸಿರುವ ನುಡಿ ಚಿತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಸಮಾಜವನ್ನು ಸಮಾನತೆಯೆಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸಲು ಆಶಯವುಳ್ಳ ಕವಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ ಈ ಸಮಾಜದಲ್ಲರುವ ಧರ್ಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ನೋವು ಕವಿಗೆ ವಿಷಾದವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ. (2015). ಮೆರವಣಿಗೆ. ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಅಪ್ಪಗೆರೆ ಸೋಮಶೇಖರ. (2006). ಸುಟ್ಟಾವು ಬೆಳ್ಳಿಕಿರಣ. ಪ್ರಸಾದ್ ಏಜೆನ್ಸೀಸ್, ಮೈಸೂರು.
- ಅರವಿಂದ ಮಾಲಗತ್ತಿ. (2011). ದಲತ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಚೇತನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು.
- ಲಕ್ಷ್ಮಿನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ. (2010). ಕಾವ್ಯ ಪ್ರತಿಮೆ. ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ರಾಜಶೇಖರಯ್ಯ ಎಲ್. (2009). ಡಾ.ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ: ದಲತಕಾವ್ಯ ಕುತೂಹಲ. ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು.